

scale of teachers and students to use advanced scientific experience in preparation for employment.

Keywords: electronic Journal, online resources, students learning process.

УДК 378.14:070-057.875

С.В. ШЕВЧУК

УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У ГАЛУЗІ ЕЛЕКТРОННИХ МЕДІА

У статті охарактеризовані нові професійні вимоги до працівників видавничої індустрії й умови формування важливих сьогодні компетенцій майбутніх журналістів у межах навчального процесу вищого навчального закладу. Особлива увага приділена методам навчання роботи в електронних медіа.

Ключові слова: професійні компетенції, журналістська освіта, електронні медіа.

Суспільство сьогодні потребує підготовки висококваліфікованих фахівців у кожній галузі, в тому числі й у журналістиці – фахівців творчих, ініціативних, здатних до особистісного саморозвитку і професійного самовдосконалення. В умовах інформаційного простору дедалі актуальнішою стає проблема конкурентоспроможності й високого рівня професіоналізму журналістів, формування основ якого має розпочинатися ще з початку журналістської освіти студентів у вищих навчальних закладах.

Швидкий прогрес у сфері засобів комунікації відкриває нові та все більш доступні інформаційні технології, створює нові можливості в плані вдосконалення і оновлення засобів поширення інформації, що існують на сьогодні. У свою чергу, на ринку праці постають нові професійні вимоги до працівників видавничої індустрії. Якщо нещодавно знання з веб-технологій долучали до сфери компетенції вузького кола ІТ-спеціалістів, сьогодні це серйозний інструмент у роботі видавця, рекламіста, журналіста.

Поряд із технологізацією та комерціалізацією в журналістській професії простежується тенденція до зниження професійного статусу журналістів, а тому дуже актуальними в цьому контексті є слова В.Здоровеги: «Саме суспільство, громадськість повинні усвідомити, що турбота про рівень професіоналізму журналістів – це насамперед їхній головний біль» [3,81]. На сучасному етапі в журналістському професіоналізмі поєднуються «такі не завжди сумісні риси, як комерційна кмітливість, підприємливість, творчі здібності й здатність бути організатором редакційного процесу, ґрунтовні загальні та професійні знання у поєднанні з високими моральними чеснотами, здатність глибоко та небанально мислити, виваженість та емоційний запал, бездоганне володіння словом» [4, 41].

На визначення поняття «професіоналізм журналіста» впливають соціальні ролі представників ЗМІ, які пов'язані зі становленням інформаційного суспільства, що впливає на цільові установки журналістської

діяльності: управління інформаційними та комунікаційними секторами ринку, орієнтація на навігаційну функцію журналістики в інформаційному просторі [5, 137].

Мета інформаційного суспільства полягає в наданні кожному можливості найпродуктивнішої інтелектуальної творчості. Важлива соціально-економічна роль у інформаційному суспільстві належить розвитку та застосуванню інформаційної інфраструктури: кожен індивід, незалежно від того виступає він у ролі споживача чи виробника, інтенсивно використовує інформацію, яка сама стає найважливішим предметом праці. Залишається лише дивуватися абсолютній точності передбачення появи найважливішого інструмента інформаційного суспільства – Інтернету – як конвергенції засобів комунікації та обчислювальної техніки. Її результатом стала нова інформаційна технологія (вже друга, бо перша була результатом винаходу друкарського верстата Йоганном Гутенбергом у 1445 р.) та викликана нею інформаційна революція, наслідки якої обіцяють бути вагомішими від наслідків промислової революції, що поклала початок індустріальному суспільству. Вона ґрунтується на інформації, знаннях та ноу-хау, відкриває нові можливості для людського інтелекту і докорінно змінює умови життя і праці, її найважливіший канал — Інтернет — відчутно змінює характер життя й діяльності в нашому суспільстві. Це правда, що сьогодні на земній кулі все ще є мільярд неписьменних, але Інтернет змінив і їхнє життя так само, як раніше життя всього людства змінилося з настанням епохи книг.

Закладаючи основи професіоналізму майбутніх журналістів під час навчального процесу, на наш погляд, треба акцентувати увагу на формуванні в них професійної допитливості, турботи за долю держави й суспільства, інтересу до людини, професійної готовності до всебічного інформування громадськості про реальні події та явища, поєднання технологічної грамотності з бездоганим виконанням соціальних ролей і професійних функцій з постійним почуттям відповідальності, оскільки «зовнішній прошарок», який поєднує увесь світ особистості журналіста, становить сфера відповідальності за професійно-творчу самореалізацію, за самовдосконалення і розвиток особистості самовіддача у служінні суспільству.

Професійна журналістська творчість вимагає спеціальної підготовки, розвитку творчих комунікативних здібностей майбутніх журналістів, що забезпечує формування їх професіоналізму, високий рівень творчих досягнень, ефективність майбутньої журналістської діяльності.

Професіоналізм журналіста – це особливий спосіб сприйняття реальності, «своєрідний спосіб сприйняття світу, спосіб мислення і світовідчуття» [4, 72], «свіжість погляду, оригінальність думки мужність і сміливість, а вже опісля – дуже важлива професійна вправність» [4, 73].

Під впливом медійних технологій, за словами І. Артамонової, створюється новий тип журналістського професіоналізму. Журналістові сьогодні треба бути «компетентним та конкурентоздатним у сфері нових інформаційних засобів» [1,20]. У основі конкурентоспроможності

кваліфікованого журналіста – професійна компетентність, що закладається в системі вищої журналістської освіти, однією з функцій якої є формування і розвиток творчої індивідуальності майбутнього журналіста, здатного конкурувати в умовах ринкових відносин.

Наразі конкурентоспроможність можна розглядати як педагогічну дефініцію, оскільки вона є однією з ознак сучасного кваліфікованого фахівця в будь-якій сфері. В «Енциклопедії освіти» термін «конкурентоспроможність працівника» корелюється з поняттям «якість професійної освіти».

На нашу думку, журналістська конкурентоспроможність – це сукупність притаманних конкретному журналістові професійних знань, творчих умінь і навичок та особистісних рис, які забезпечують йому конкурентні переваги на ринку праці в ЗМІ. В професії журналіста творчість і ремісництво взаємопов'язані, що допомагає йому бути конкурентоздатним у наш час. В умовах технологізації інформаційного простору актуальними є слова журналістикознавця І. Михайлина: «Поки спеціальність “журналістика” не буде визнана творчою професією, очікувати на істотні зрушення в журналістській освіті марно» [6, 73].

Сьогодні, на наше переконання, конкурентоспроможним здатний бути освічений журналіст, який чітко розуміє й бездоганно виконує свої професійні функції та соціальні ролі, прагне до постійного саморозвитку й самовдосконалення, який має харизму, фахові здібності, уміння та навички, творчий підхід до вирішення завдань, професійне покликання, високі моральні якості, творчий стиль мислення. Журналіст, який орієнтується на найвищі досягнення у своїй професії, прагне стати кращим серед рівних, виявляє здатність до високої якості і ефективності своєї діяльності, в сучасних умовах може витримати професійну конкуренцію. Під час підготовки майбутніх журналістів особливо важливим є процес глибокого засвоєння спеціальних знань, формування готовності до професійного самовиявлення, розвитку творчих умінь і навичок.

У сучасних умовах, на жаль, «професіоналізм журналіста визначає здатність виживати в умовах ринкової економіки: вміння пристосовуватися, працювати до зносу, поєднувати кілька видів роботи одночасно, задовольняти потреби та інтереси аудиторії, бути супероперативним, мобільним», сьогодні «дедалі сильніше проявляється орієнтація на професійний успіх» [1, 21]. Українським журналістам наразі доводиться працювати в умовах жорсткої конкуренції, нерідко неконкурентоспроможні фахівці потрапляють «на узбіччя» журналістики. Відтак під час професійної підготовки у студентів повинні формуватися основи конкурентоздатності, усвідомлена готовність до постійного саморозвитку, творчої самореалізації і професійного самовдосконалення. Цьому процесові сприяють педагогічні умови, що передбачають створення творчої атмосфери, спеціального журналістського середовища, максимально наближеного до виробничо-професійного.

Конкурентоспроможність майбутнього журналіста залежить не лише від

фахової компетентності, а й від рівня професійної культури діалогу, від готовності до самовираження. На думку С. Корконосенка, «перш, ніж стати журналістом за посадою, треба стати журналістом за світовідчуттям, способом сприйняття навколишнього життя, професії й себе у професійному середовищі» [2, 3]. Як вважає науковець, у журналістській праці необхідно враховувати особливості «творчої своєрідності, індивідуальності майстра, вміння ламати звичні норми і створювати нові», оскільки професіоналізм «передбачає оволодіння майстерністю» [2, 7].

Професіоналізм у сучасному світі «припускає не тільки володіння на високому рівні професійними технологіями, а й глибоке усвідомлення відповідальності за свою діяльність, здатність до прогнозування наслідків, які вона може зумовити, передбачає погляд на людину, як на мету будь-якої діяльності та міру усіх речей, причетність до ключових проблем людства» [2, 71]. Студент, який уміє відстоювати свої погляди, перемагати в дискусіях, здатний до максимальної творчої самореалізації, тобто навчився конкурувати в освітньому середовищі, буде конкурентоспроможним і в професійному оточенні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артамонова І.С. Професіоналізм журналіста: трансформація поняття / І.С. Артамонова // Наукові записки Інституту журналістики : науковий збірник / за ред. В.В. Різуна ; КНУ ім. Тараса Шевченка. – К., 2008. – Т. 30 (січ. – берез.). – С. 18–22.
2. Журналистика и конвергенция: почему и как традиционные СМИ превращаются в мультимедийные / под ред. А.Г. Качкаевой. – М. –2010. – 200 с.
3. Здоровега В. Підготовка журналістів: погляди збоку і зсередини / В. Здоровега // Про журналістику і журналістів: статті, есе, виступи. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – № 3 (27). – 141 с.
4. Здоровега В. Європейський вибір: що брати з минулого, а чого вчитися українським ЗМІ / В. Здоровега // Про журналістику і журналістів: статті, есе, виступи. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. – № 3 (27). – 141 с.
5. Калмыков А.А. Интернет-журналистика: учеб. пособ. для студ. вузов, обучающихся по спец. «Журналистика» / А. А. Калмыков, Л. А. Коханова. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 383 с.
6. Михайлин І.Л. Журналистика як творчість і журналістика як технології / І. Л. Михайлин // Методика викладання історико-журналістських дисциплін і професійні потреби: матеріали секційного засідання. – К., 2008. –С. 5–7.
7. Олешко В.Ф. Журналистика как творчество : учебное пособие для курсов «Основы журналистики» «Основы творческой деятельности журналиста» / В. Ф. Олешко. – Серия «Практическая журналистика». – М. : РИП-холдинг, 2004. – 222 с.

Shevchuk S. Rules of professional competence of future journalists in electronic media

The article described the new professional requirements for employees publishing industry and the conditions for the formation of important competencies for future journalists today within the educational process of higher education. Particular attention is paid to methods of teaching work in electronic media.

Keywords: *professional competence, journalism education, electronic media.*